KA_OPERATIVA

OPE RAN DUM

III. DIO

Radionica programiranja prostora Hrvatskog doma

01. Uvod

Treći Operandum nastavlja se na prethodne dokumente u izradi mreže KAoperativa u kojima je zgrada Hrvatskog doma određena kao društveno-kulturni centar u Karlovcu. Dokument kao podlogu uzima i ciljeve iz Strategije kulturnog razvoja grada Karlovca te partnerstvo Grada Karlovca i mreže KAoperativa na projektu Prostori (su)djelovanja u okviru kojeg je izrađen Model razvoja društveno-kulturnog centra Hrvatski dom[*].

Sudionici konzultacija iz različitih sektora i područja djelovanja u gradu Karlovcu, u travnju 2015. godine mapirali su sljedeće potrebe ključne za razvoj društveno-kulturnog centra u Karlovcu:

potreban je višenamjenski objekt za razne oblike kulturnih i drugih javnih sadržaja koji su u direktnoj relaciji s današnjim potrebama, kvalitetom i načinom življenja, prvenstveno mladih ljudi grada Karlovca

potrebna je velika dvorana i drugi multifunkcionalni prostori za razne vrste izvedbenih umjetnosti i prezentacijskih formata: koncerti i druga glazbena događanja, programi alternativne/urbane/nezavisne kulture, manje filmske i kazališno-scenske manifestacije, različiti oblici plesnih produkcija, izložbe, manja sportsko-rekreacijska događanja i aktivnosti

potrebna je infrastruktura za manja događanja - više manjih prostora za manja događanja: tematska predavanja, prezentacije, seminari, radionice, uredski/informativni/mini inkubacijski prostori, rezidencijalni programi i slično

* Model razvoja društveno-kulturnog centra Hrvatski dom, Platforma 9,81, travanj 2015. | nositelj: Grad Karlovac

Programiranje društveno-kulturnog centra Hrvatski dom je sljedeći korak u određivanju i dodjeli namjene za pojedine prostore unutar zgrade. Tijekom proteklih aktivnosti istraženo je razmišljanje građana s naglaskom na trenutne i buduće korisnike.

Tijekom 2015. godine provedene su tri aktivnosti po pitanju programske održivosti prostora: radionica oblikovanja prostora Uredimo Hrvatski dom kao društveno-kulturni centar (placemaking*); konzultacije i mapiranje potreba građana u svrhu izrade Modela razvoja društveno-kulturnog centra Hrvatski dom u sklopu pilot projekta Prostori (su)djelovanja, te konačno, radionica programiranja prostora Hrvatskog doma (Programiranje zgrade uživo).

Placemaking se može okarakterizirati kao osnovna ljudska djelatnost koja se provodi svakodnevno s motivom oblikovanja i izgradnje prostora u kojima se djeluje, radi i živi na načine koji će korisnike motivirati, učiniti produktivnijima, pomoći u samoaktualizaciji, povezati s drugim osobama.

Ova metoda može poslužiti kao izgradnja kohezivnih veza između aktera u zajednici, međutim, ondje gdje ne postoji konsenzus oko oblikovanja nekog prostora u zajednici, a to najčešće biva s javnim prostorima i drugačijom percepcijom koju imaju različiti akteri o istom javnom prostoru (najčešće građani i lokalna vlast), oblikovanje prostora može predstavljati i čin otpora prema strukturama moći.

Ono što je ovaj tip razmišljanja potaknuo je osvještavanje suživota s prostorima, a to je poslužilo kao motivacija za daljnje bavljenje oblikovanjem Hrvatskog doma kao budućeg živog društvenog centra koji će služiti zajednici i svim njenim akterima.

Mirela Travar, voditeljica radionice placemakinga

---

* Ožujak 2015. - radionica oblikovanje prostora Uredimo Hrvatski dom kao društveno-kulturni centar (placemaking), nositelj: udruga KA-MATRIX

Osim uključenosti u provedbu samih konzultacija, građani su sudjelovali u istraživanju i putem online ankete KAoperative koja je provedena preko društvenih mreža i lokalnih internetskih stranica tijekom 2015. godine.

U svrhu prikupljanja dodatnih informacija i mišljenja građana o budućem društveno-kulturnom centru, točnije o potencijalnim aktivnostima i potrebnim prostorima, imidžu prostora i upravljanju i vođenju, izrađen je kratki upitnik s otvorenim pitanjima. Upitnik je ispunilo tridesetak građana te potvrdilo generalni smjer rasprave i potreba koji se vode duži niz godina, što je detaljnije opisano u publikaciji Operandum 2. S druge strane, važno je napomenuti da je odaziv na upitnik, usprkos medijskoj kampanji, bio zapravo malen. Ta informacija može indicirati nespremnost građana na neposredno sudjelovanje kao i zasićenost evaluacijama i upitnicima o pojedinim značajnim pitanjima u Karlovcu (Hrvatski dom, Zvijezda i sl.) koji se dugi niz godina provode i dio su javnog diskursa, a s druge strane ne vide se rezultati i pomaci ili barem nisu vidljivi i opipljivi široj javnosti.

Pero Desović, voditelj istraživanja

U provedbi svih aktivnosti u najvećoj mjeri vodilo se računa o transparentnosti i uključenosti zainteresiranih dionika, predstavnika udruga, klubova i inicijativa građana, lokalne samouprave, gradskih institucija, škola. U proces su uključeni mnogi stručnjaci, arhitekti, urbanisti i konzultanti za održivi razvoj.

02. Metoda

U procesu uspostavljanja društveno-kulturnog centra u Karlovcu kroz programiranje prostora Hrvatskog doma, mreža KAoperativa kao zainteresirani korisnik daje svoj udio u ovoj fazi određivanja namjene zgrade. Odabrana je inovativna participativna metoda programiranja uživo kako bi se obuhvatila razmišljanja, prijedlozi i želje širokog kruga potencijalno zainteresiranih građana i pravnih subjekata.

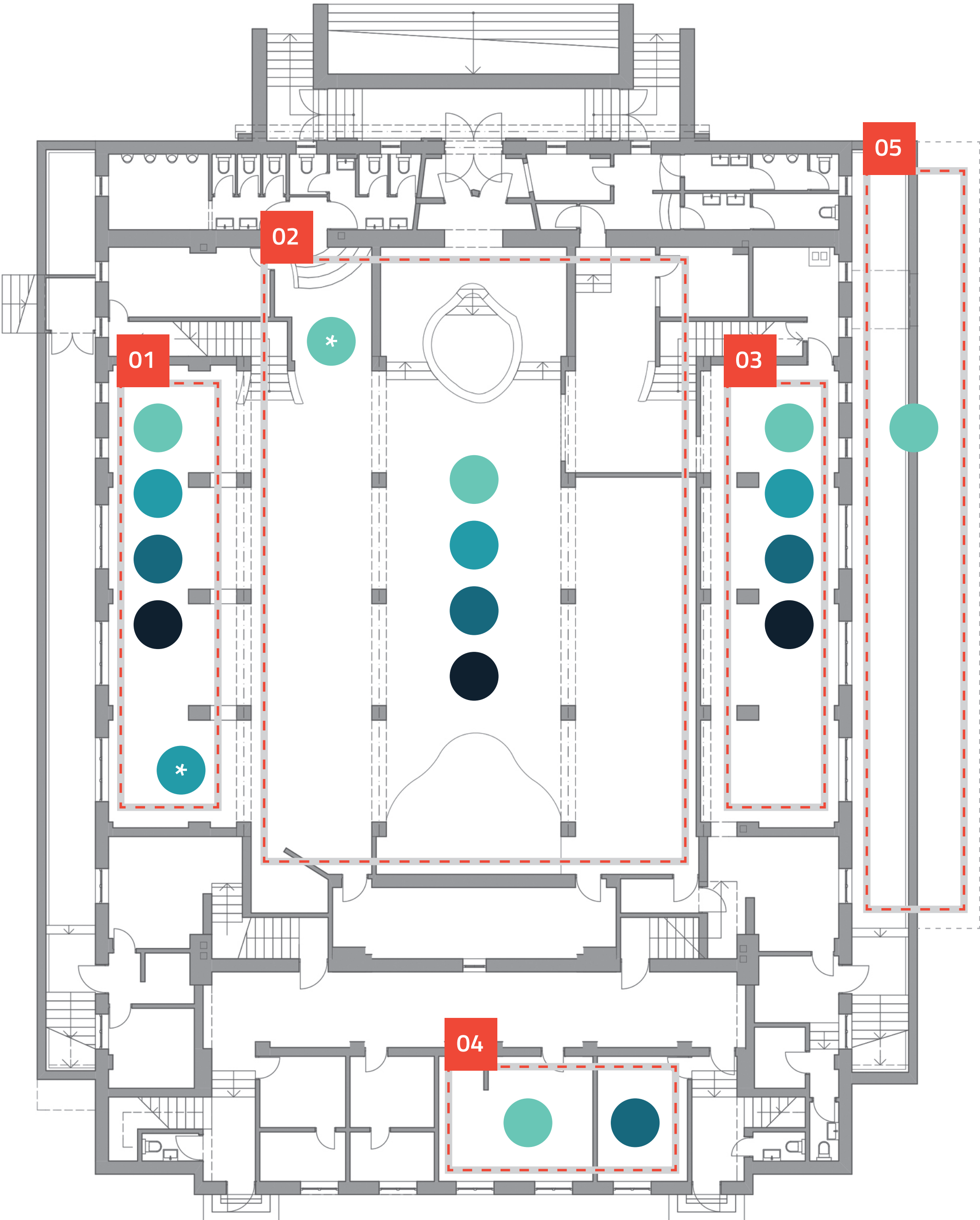
Programiranje uživo sagledava prostorne mogućnosti konkretne lokacije u odnosu na predviđenu namjenu, u ovom slučaju Hrvatskog doma kao društveno-kulturnog centra, a odvija se na samoj lokaciji s građanima i predstavnicima zainteresiranih korisnika. Prepoznavanjem i analizom karakteristika prostora, programskih i prostornih potreba korisnika izrađuje se prostorno-programska mapa temeljem stvarnih potreba u dohvatljivoj budućnosti. Mapa služi kao podloga za brzu reakciju ukoliko postoji mogućnost da se prostor odmah počne koristiti, te za predviđanje koraka faznog korištenja do konačne pune funkcionalnosti prostora.

03. Programiranje uživo

Programiranje zgrade Hrvatskog doma održano je na maloj sceni Hrvatskog doma 28. listopada 2015. godine metodom programiranja uživo, a vodio ga je arhitekt Dinko Peračić iz Platforme 9,81.

U ovom poglavlju predstavit ćemo rezultate radionice programiranja uživo uz komentare arhitekta Dinka Peračića. Ilustracije su naknadno izradili dizajneri Marija Dujmović i Josip Dujmović u suradnji s arhitekticom Mirandom Veljačić, dok se originalni crteži s radionice nalaze na plakatu koji je sastavni dio dokumenta Operandum 3 i ilustriraju popis prostora i predviđenih aktivnosti u njima.

slika 01: Hrvatski dom - PODRUM

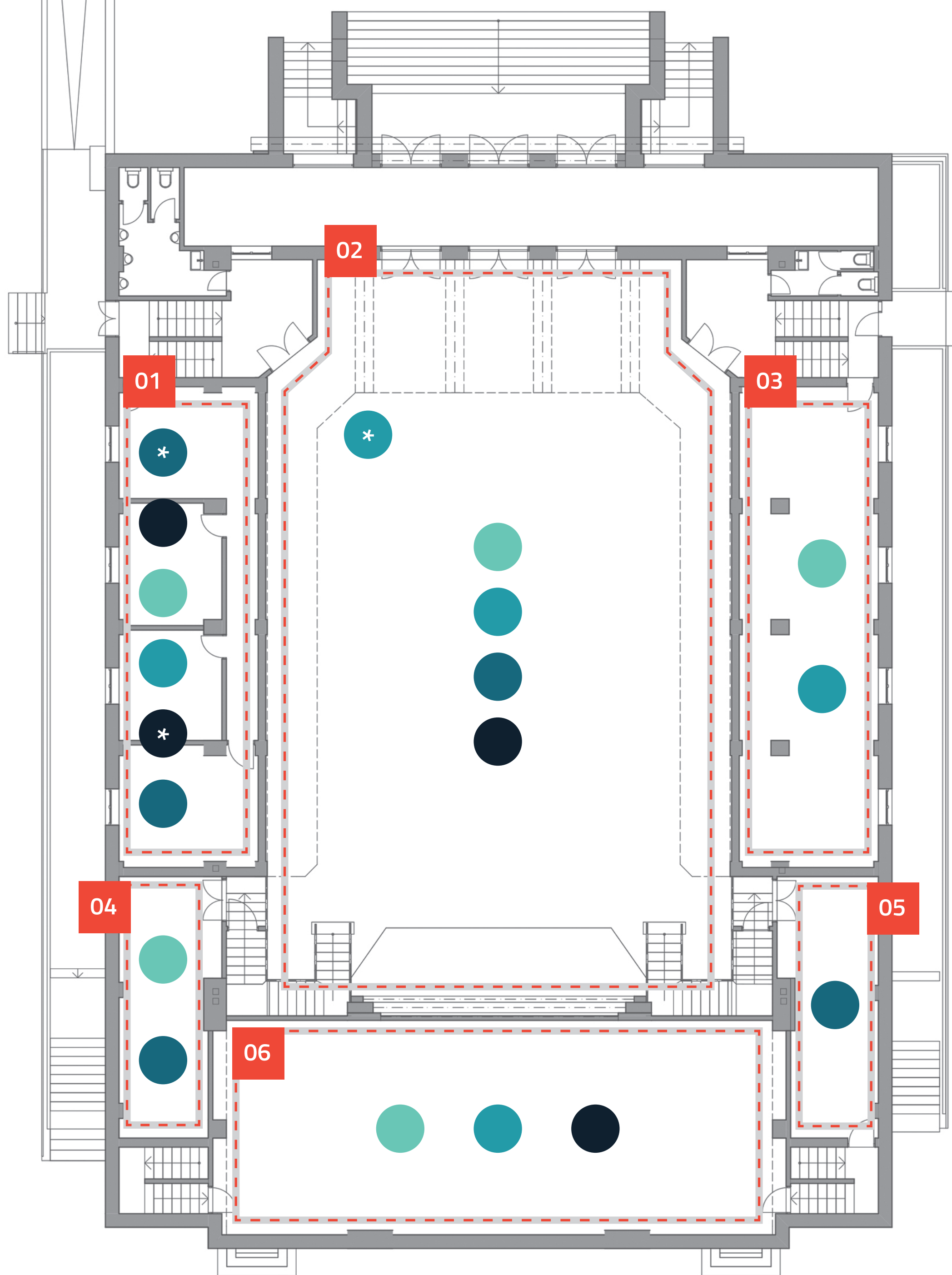

Programiranje uživo testira stvarnost, želje i snove s jedne strane, a s druge realne mogućnosti i spremnost sudionika da usele u konkretan postojeći prostor. Suočava kulturne inicijative koje bi htjele koristiti prostor s prostornim ograničenjima i prednostima, ali i sa supostojanjem drugih aktera koji bi mogli postati njihovi susjedi i sustanari. Među njima pojedine aktivnosti i inicijative lako će pronaći mjesto samo za sebe. Drugi će se suočiti s činjenicom da isti prostor trebaju dijeliti s drugim ili da drugi ove prostore trebaju isključivo za sebe. Trebat će pregovarati i dogovarati se, odustati ili preuzeti inicijativu. Bilo da se nađu u poziciji izdvojenog susjeda ili dionika aktivnosti dijeljenog prostora, bit će dio jednog zajedničkog prostora.

	 	 	 	
01	bučni rad + radionice	uredi * hacklab	rupe za bendove	job club
02	klub + domjenci * henganje / party	print copy 3D servis	centar vina i hrane	izložbe
03	jazz club ~ kafeterija / kantina	uredi	vinski podrum	popravljaonica
04	backstage		backstage	
05	terasa			

slika 02: Hrvatski dom - PRIZEMLJE

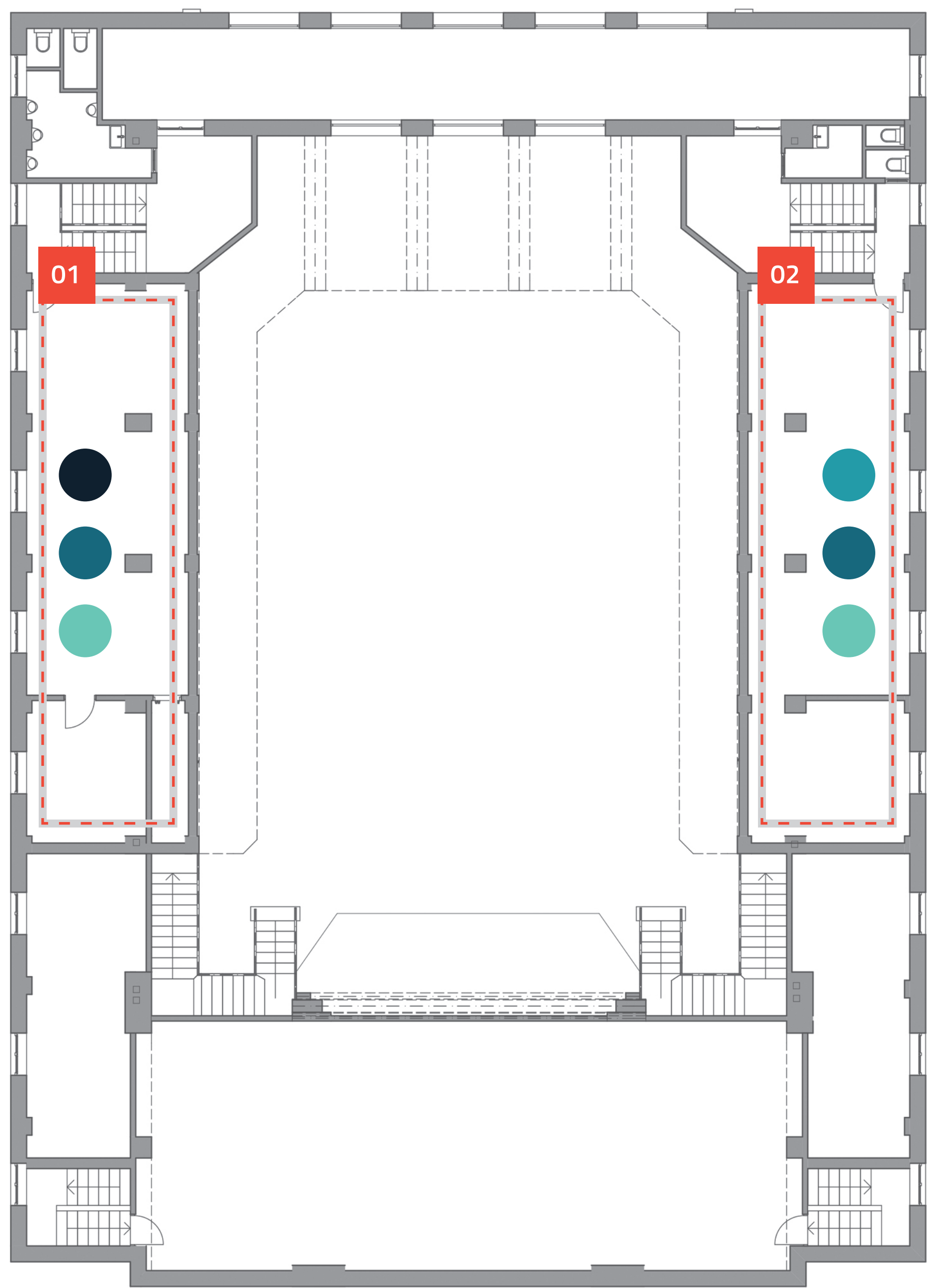

U zgradi će se pokrenuti stvaranje programa, započet će izgradnja publike. Doći će do miješanja aktivnosti, susretanja publike, suradnji, ali i konflikta. Među sustanarima otvoriti će se pregovaranje o prostoru, profilu programa, publici, režimima korištenja, održavanju i troškovima zgrade. Iz toga će nastati potreba za nekim oblikom uređene organizacije, koja je posrednik u odnosima pojedinih aktera i koja osigurava funkcioniranje zgrade, programa i suživota u cjelini.

	 	 	 	
01	kraft pivovara	uredi	* garderobe rupe za bendove	start up * AV studio
02	klub koncerti / party	sajam / buvljak * mažoretkinje	indoor skate park	ples probe / izvedbe
03	dnevni boravak čitaonica / igraonica	uredi		
04	idejni inkubator		spremište	
05			spavanje	
06	koncerti	izložbe / radionice		ples

slika 03: Hrvatski dom - GALERIJA

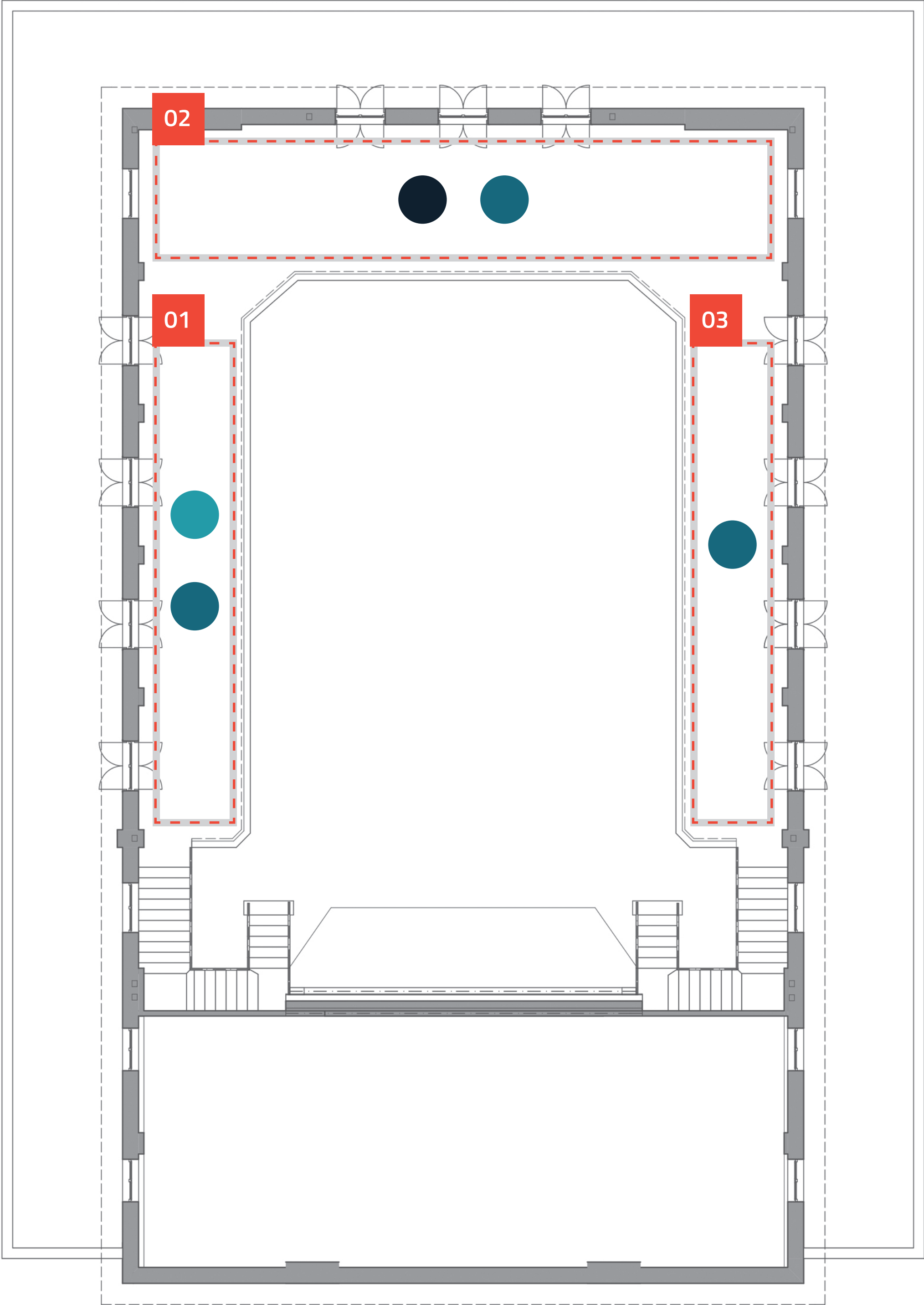

Stara napuštena zgrada nije prostor koji je spreman da se u njega usele kulturne, društvene i umjetničke inicijative. Grad nije spreman plaćati troškove uređenja, a još manje održavanja i režijskih troškova. Kako će se taj prostor onda uopće koristiti? Odustajemo li od inicijative? Neki sigurno da. Neki ne.

Oni koji ostaju trebaju prilagoditi svoj rad i prostor koji će koristiti mogućnostima i ambicijama. Zgrada je samo konstrukcija koju će se prilagoditi konkretnim potrebama i mogućnostima. Arhitektura će pratiti dinamiku potreba, život inicijativa i prilagođavati prostor stvarnosti. Istovremeno, arhitektonskim zahvatima dobiti će se pripremljeni prostori u kojima će se moći realizirati nove inicijative. Prostor će postati mjesto mogućnosti i infrastruktura koja će omogućiti da se program dogodi.

	 	 	 	
01	kino		garderoba	radionice + sastanci / druženje
02	atelje / studio	izložbe	radionice	

slika 04: Hrvatski dom - BALKON

Programiranje uživo daje uvid u aktualni trenutak odnosa između kulturnih inicijativa i prostora. U svakom sljedećem koraku može poslužiti kao alat za novo preslagivanje odnosa. Također može poslužiti kao podloga za nove zahvate na uređenju i opremanju zgrade koji su potrebni da se dogodi sljedeći korak na unapređenju zgrade kao lokacije suvremene društvenosti, kulture i umjetnosti.

				
01		uredi	mačevanje	izložbe
02			mačevanje	
03			mačevanje	

04. Preporuke

Operandum sumira ovogodišnje djelovanje mreže KAoperativa kao važnu preporuku predstavnicima Grada Karlovca i široj javnosti te kao znak preuzimanja inicijative udruga civilnog društva i korištenja javnih resursa po principu sudioničkog modela upravljanja. Javna događanja proteklih godina održana su upravo sa željom preciznog određivanja konkretne namjene postojećih prostora Hrvatskog doma.

Prije svega, potrebno je inicirati i osnažiti sudjelovanje građana u suodlučivanju i kreiranju svoje okoline te razvoju lokalne zajednice, posebice kada govorimo o izradi strategija i programiranju prostora koji su od šireg društvenog značaja.

KAoperativa predlaže sljedeće smjernice razvoja društveno-kulturnog centra Hrvatski dom počevši od 2016. godine:

1. Hrvatski dom otvoriti za javnost te omogućiti i intenzivirati korištenje cjelokupne zgrade za društvene i kulturne aktivnosti sukladno trenutnom stanju.
2. Educirati javnost o važnosti njihovog uključivanja u donošenje odluka o namjeni, programima i modelima upravljanja Hrvatskim domom.
3. Prostore u zgradi dovesti u upotrebljivo stanje uz raspoloživa ulaganja, a ostatak zgrade, osobito veliku dvoranu, zaštititi od daljnjeg propadanja i koristiti za povremena događanja sukladno tehničkim uvjetima.
4. Kroz postojeće oblike suradnje nastaviti s izradom potrebne dokumentacije za uređenje cjelokupne zgrade.
5. Pokrenuti model suupravljanja prostorom Hrvatskog doma, počevši od prostora male scene za kulturna i srodna događanja.
6. Razvijati modele održivosti kroz aktivnosti organizacija korisnika, razvoj publika te omogućavanje zaposlenja i stalnu prisutnost u samom prostoru.
7. Jačati lokalno umrežavanja u procesu uspostavljanja društveno-kulturnog centra te nastaviti suradnju i rad s drugim mrežama iz RH i donatorima usko vezanima po pitanju društveno-kulturnih centara.

05. O voditelju radionice programiranja uživo

Dinko Peračić je rođen u Splitu 1977. godine gdje je završio Klasičnu gimnaziju. Magistrirao je na Institutu za naprednu arhitekturu Katalonije (IAAC) u Barceloni s temom "Hypereurope – An emergent territory" te je diplomirao arhitekturu i urbanizam na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Osnivač je Platforme 9,81 – udruge za arhitektonska istraživanja i partner u arhitektonskom uredu ARP. Aktivno djeluje u radu Udruženja hrvatskih arhitekata, Društvu arhitekata Splita, Platformi Doma mladih i KLFM - radiju u zajednici.

Bavi se projektima vezanima uz kulturu, turizam i urbano planiranje. Osvojio je više nagrada na arhitektonskim natječajima u Hrvatskoj. Od 2008. godine radi kao asistent na Arhitektonskom fakultetu u Splitu, a od 2014. kao gostujući nastavnik na Katedri za arhitektonsko projektiranje. Dobitnik je 2. nagrade 41. Salona arhitekture 2006. godine s Romanom Šilje za novi pristup arhitektonskim praksama za projekt Građevinskog fakulteta u Osijeku i 2. nagrade na 44. Salonu arhitekture 2009. godine s Mirandom Veljačić za sposobnost upotrebe arhitekture u svrhu promjene naših očekivanja za projekt revitalizacije Doma mladih. Svoje arhitektonske i umjetničke projekte je zajedno s Mirandom Veljačić izlagao na više domaćih i međunarodnih izložbi u New Yorku, Rimu i Montpellieru.

Za Tržnicu i ribarnicu u Vodicama 2015. godine dobio je 2. nagradu na 50. Salonu arhitekture i međunarodnu nagradu Piranesi 2015 na 26. piranskim danima arhitekture. S Mirandom Veljačić, Slavenom Toljem i Eminom Višnić predstavljat će Hrvatsku na 15. Venecijanskom bijenalu arhitekture 2016. čija je tema "Izvješća s bojišnice", odnosno kako vratiti društvenu vjerodostojnost arhitekata. U Veneciji će izložiti tri projekta – prijedlog obnove Doma mladih u Splitu, Tvornice Pogon Jedinstvo u Zagrebu i kompleksa Rikard Benčić u Rijeci.

Uredili: Denis Mikšić, Domagoj Šavor
Lektura: Sandra Pavlović
Grafičko oblikovanje: Josip Dujmović
Suradnice: Miranda Veljačić, Marija Dujmović
Donator: Zaklada Kultura nova

Korištena literatura:
Model razvoja društveno-kulturnog centra Hrvatski dom,
Platforma 9,81 (travanj 2015),
PlanET magazin broj 49 (svibanj 2015).

Ova publikacija je tiskana uz financijsku podršku Zaklade “Kultura nova”.
Mišljenja izražena u ovoj publikaciji odražavaju isključivo mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajalište Zaklade “Kultura nova”.

Zaklada
Kultura nova

Prosinac 2015.